

3. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку / Т. О. Кізима ; [вст. Слово С. І. Юрія]. К. : Знання, 2010. 431 с.

4. Депозити домашніх господарств, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України) у 2013-2016 рр. (станом на січень відповідного року). URL: <http://www.bank.gov.ua>.

5. Аналітика / Dragon capital. URL: <http://www.dragon-capital.com/ru/chastnym.html>.

6. Аналітичний огляд / Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/256148.html.

Сіташ Тетяна Дмитрівна

*К.е.н., завідувач навчально-методичної лабораторії
Вінницького технічного коледжу*

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У процесі становлення і функціонування ринкової економічної системи, інноваційний розвиток та підтримка малого підприємництва стримується, здебільшого через різноманітні фінансові бар'єри та обмеженість наявних фінансово-кредитних ресурсів. Зважаючи на те, що проблеми активізації інноваційної діяльності підприємств вимагають термінового розв'язання, вітчизняні науковці здійснюють численні дослідження у цьому напрямі та стверджують, що суттєві структурно-технологічні зрушення на основі розвитку інноваційного процесу, ринкової та інформаційно-комунікаційної інфраструктури потребують потужного фінансового забезпечення та державного регулювання. Реальні труднощі з фінансуванням є нині чи не найголовнішою проблемою для малого підприємництва України. Неefективність зусиль у державі для покращення ведення підприємницької діяльності, впровадження фінансово-кредитної та експортної підтримки, стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів, відсутність системності та послідовності у боротьбі з кризовими явищами призвели до поглиблення тенденцій погіршення підприємницького середовища. При цьому в найбільш важкому становищі опинились малі підприємства, особливо ті, що здійснюють інвестиції в інновації.

Поняття «підприємство» є надзвичайно ємним, бо в ньому переплітається сукупність економічних, юридичних, політичних,

історичних і психологічних відносин. Підприємництво – це вміння починати та вести справу, здійснювати нововведення, бути ініціативним, долати стереотипи, зважуватися на ризик. Роль малого підприємництва значною мірою полягає, зокрема, у забезпеченні зайнятості шляхом створення нових робочих місць і поглинання надлишкової робочої сили. Малі підприємства значно менше дестабілізують ситуацію на ринку робочої сили при банкрутстві окремих з них порівняно з великими підприємствами. Завдання держави – створювати передумови, що стимулюють вкладання інвестицій у цей сектор економіки. Підтримка з боку держави має здійснюватися взаємопов'язаними шляхами: допомогою у формуванні стартового капіталу для відкриття підприємства; забезпеченням сприятливих умов для подальшого розвитку функціонуючих малих підприємств.

Одним із головних напрямів підтримки малого підприємництва є створення системи фінансово-кредитної підтримки. Найважливіші важелі державної фінансової підтримки малого підприємництва в Україні можна поділити на дві основні групи методів – прямі й непрямі.

Механізм прямих заходів включає такі основні форми державної фінансової підтримки малого підприємництва:

- надання субсидій;
- надання позик;
- формування державних фондів;
- створення спеціалізованих фінансових установ.

Заходам другої групи властивий непрямий характер, вони поступово витісняють важелі прямого адміністративного впливу. До основних форм такої державної фінансової підтримки підприємництва передусім слід віднести:

- податкові знижки (або повне звільнення від інших податків);
- податкові пільги;
- прискорену амортизацію;
- знижки на науково-дослідні витрати, на витрати, пов'язані з підготовкою кадрів для підприємницької діяльності тощо.

Зазначені форми державної підтримки використовуються в Україні та зарекомендували себе як ефективні, гнучкі важелі державної допомоги, які мають в основному недискримінаційний характер.

Усі підприємства, навіть ті, справи яких ідуть успішно, в майбутньому можуть мати необхідність у фінансуванні, зокрема на такі потреби:

- розгортання нового підприємства;

- розвиток нових технологій та розробка випуску нових продуктів;
- поширення підприємництва (нові споруди, вдосконалення технології, найм кадрів) та освоєння нових ринків.

Доступ щодо сталого фінансування за доступними процентними ставками залишається життєво важливим питанням для представників малих підприємств. До засобів, що створюють сприятливі умови для розвитку малого підприємництва, належать:

- наявність доступного капіталу (суми, нагромаджені за рахунок приросту капіталу, які можуть бути використані малими підприємствами);
- відповідна структура установ (система комерційних банків, індустрія ризикового фінансування, фондові біржі та інші механізми, що дають змогу зв'язати постачальників капіталу з тими, хто має в ньому потребу);
- помірні проценти;
- відповідні фінансові механізми (різні види позик, відповідні форми інвестування акціонерного капіталу).

Головне питання – визначити, що держава може зробити для сприяння формуванню цих засобів, у зв'язку з чим доцільно визначити такі вагомні завдання у галузі фінансування малих підприємств:

- розширення участі комерційних банків у наданні позик малим підприємствам;
- забезпечення збільшення капіталу, який може бути використано шляхом розвитку конкуренції на ринку надання позик малим підприємствам;
- зміщення акцентів і раціоналізація державних програм допомоги малим та середнім підприємствам;
- надання акціонерного капіталу малим підприємствам.

На доступність фінансування впливає система забезпечення позик, подібна до тієї, що діє в інших країнах. Держава замість того, щоб витрачати гроші на субсидії та дотації, може сприяти наданню приватним сектором позик підприємствам, які мають у цьому потребу, гарантуючи повернення позики у разі їх неплатоспроможності. Таким чином, країна зменшує ризик для позикодавця й усуває головну перешкоду на шляху надання позик малим підприємствам. Щоб ця програма функціонувала, має існувати комерційна банківська система із зазначеним капіталом. Крім того, потрібно виділити певні державні ресурси, оскільки якусь частку позик не буде сплачено позичальниками, й потрібно буде повернути позику або її частину кредиторіві. Однак на жаль, кредитних джерел для

малого підприємництва в Україні практично немає. Основна причина – незадовільний стан економіки: спад виробництва, інфляція, нестабільність у регулюванні фінансової і банківської діяльності. Тому банки видають лише короткострокові кредити (на 3-6 місяців) під високі процентні ставки та задовольняють лише незначну частку бізнесменів.

Разом з тим, в Україні існує три потенційно доступних джерела одержання фінансів для малого підприємництва:

— Український фонд підтримки підприємництва;

— Український державний фонд підтримки селянських (фермерських) господарств;

— Державна інноваційна фінансово-кредитна установа.

З огляду на світовий досвід, ефективно діюча фінансова політика, спрямована на стимулювання розвитку малого підприємництва, є вирішальним чинником у побудові ринкової економіки. Аналіз свідчить, що у державі недосконала та руйнуюча система оподаткування й відсутність цілеспрямованої послідовної фінансової підтримки підприємництва – основні перепони на шляху розвитку малого підприємництва.

Удосконалення державної фінансової підтримки підприємництва потребує запровадження єдиної фінансово-кредитної політики, спрямованої на підтримку суб'єктів малого підприємництва. Реалізація цієї політики має передбачати такі чинники:

— вдосконалення кредитної політики;

— вдосконалення податкової політики. Важливим кроком у забезпеченні державної підтримки підприємництва є створення сприятливого податкового клімату для суб'єктів малого підприємництва, зокрема для тих, які здійснюють діяльність у пріоритетних напрямках;

— подальше вдосконалення прямої фінансової підтримки з боку держави, що передбачатиме: фінансування за рахунок бюджетних коштів державних, галузевих та основних регіональних програм підтримки малого підприємництва; залучення коштів місцевих бюджетів для фінансування регіональних програм розвитку підприємництва, цільових проектів; забезпечення умов для створення й діяльності недержавних фондів підтримки підприємництва; заохочення громадських об'єднань, фінансових організацій у спрямовуванні коштів на підтримку розвитку малого підприємництва.

Отже, реальна державна фінансова допомога малому підприємництву сприятиме його становленню, зокрема появі нових суб'єктів

господарювання, створенню відповідних умов розвитку та зміцненню конкурентоспроможності малого підприємництва на національному та світовому ринку.

Література:

1. Joseph Picard. Small business aid bill stalls in Senate // International business Times. URL: <http://www.ibtimes.com/articles/senate-small-business-banks.htm>.

2. Васильєва Л. М. Розвиток малого підприємництва в зарубіжних країнах. *Держава та регіони*. 2016. №7. С. 56 – 60.

3. Давідов М. В. Шляхи організаційно-фінансового забезпечення інноваційного процесу на підприємствах України. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №4(82). С. 130 – 134.

Стащук Олена Володимирівна

К.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту

Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Динамічне ринкове середовище, в якому здійснюють свою фінансово-господарську діяльність акціонерні товариства (АТ), передбачає наявність зовнішніх та внутрішніх чинників, що можуть спричинити негативний вплив на ефективність фінансово-господарської діяльності АТ у вигляді їх збитковості, несинхронності грошових потоків, зниження рівня самофінансування, рівня їх платоспроможності та ліквідності. В таких умовах зростає необхідність теоретичних та практичних розробок щодо визначення механізму фінансової безпеки АТ як однієї з найбільш поширених форм господарювання не лише в Україні, а й у світі.

Своєчасне виявлення негативних факторів та мінімізація їх впливу на фінансову діяльність АТ є елементом забезпечення їх фінансової безпеки. Критичний аналіз літератури вказує на відсутність єдиних підходів до виокремлення особливостей та ідентифікації сутності фінансової безпеки суб'єктів підприємницької діяльності. З огляду на вище зазначене, метою даного дослідження є систематизація підходів до трактування поняття фінансової безпеки підприємств та на їх основі, з врахуванням особливостей функціонування АТ, виокремлення типових характеристик їх фінансової безпеки.